

УДК 930(477):94(477)

Слудка І. М.¹, Немцев Н. Р.²

¹ канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. М-610 НУ «Запорізька політехніка»

ВНЕСОК ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА НЕСТОРА ЛІТОПИСЦЯ У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ: ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ

У другій половині ХІХ ст. інтенсивний розвиток наукових історико-етнографічних досліджень мав потужний вплив на зростання національної свідомості українців. Цей період характеризується інституційним становленням етнографічної та історичної науки, як самостійної та національної. На початкових етапах націоналізуючий вплив мали, у переважній більшості, етнографічні дослідження, які проводились вищими учбовими закладами країни. Подальша організаційно-структурна розбудова української національної науки, поява перших наукових товариств та інституцій також сприяли еволюції української національної свідомості. Особливу роль у цьому процесі відіграло наукове Історичне товариство

Несторалітописця, яке було засноване 24 листопада 1872 р. київськими істориками-краєзнавцями.

Існуючі матеріали та документи дозволяють стверджувати, що тематика читань історичного товариства Нестора-літописця торкалася широкого кола питань історико-філологічних наук. Доповіді присвячувались стародавній і новій історії України та Росії, загальній історії, історіографії, бібліографії, джерелознавству, літературознавству, мовознавству, філософії, археології, етнографії тощо.

Викладачі університету, особливо члени товариства Нестора-літописця, всіляко залучали та заохочували студентів до етнографічних досліджень. Глибока зацікавленість етнографією серед молоді призвела до відкриття студентського історико-етнографічного гуртка при Київському імператорському університеті святого Володимира.

За весь період своєї діяльності студентський історико-етнографічний гурток провів 64 засідання, які головним чином, присвячувалися читанню доповідей, дебатам з приводу прослуханих доповідей та адміністративно-організаційним питанням. Усього на засіданнях гуртка було прочитано 92 доповіді, у тому числі 6 промов. Як свідчать існуючі архівні документи та матеріали, доповіді, як правило, присвячувалися питанням історії Київської Русі, народів Російської імперії, всесвітньої історії, філософії, соціології, етнографії, фольклору, археології, тощо. Деякі доповіді стосувались конкретних історичних постатей – політичних та громадських діячів, представників науки та культури. У доступній формі викладу студенти в своїх наукових роботах давали яскраву портретну характеристику персоналій, оцінку їх діяльності та поглядів.

Свою історико-етнографічною діяльністю товариство Нестора-літописця збуджувало наукове зацікавлення і прагнення до самопізнання по всій Україні.

Науково-видавнича спадщина членів товариства Нестора-літописця, зокрема, та її частина, яка відображає етнографічні проблеми, і на сьогодні не втратила свого значення, потребує подальшого дослідження в цьому напрямку. Опубліковані на сторінках “Чтений в историческом обществе Нестора-летописца” документальні джерела та праці з історико-етнографічних проблем використовуються сучасними дослідниками досить обмежено, що значно зменшує поінформованість про зміст наукової спадщини товариства і не дає можливості зробити об’єктивну оцінку його діяльності.

У діяльності товариства Нестора-літописця в цілому позначився суттєвий вплив історичної школи Київського університету як напрямку, який в історичних умовах досліджуваного періоду набув українознавчий та виразно окреслений національний характер.